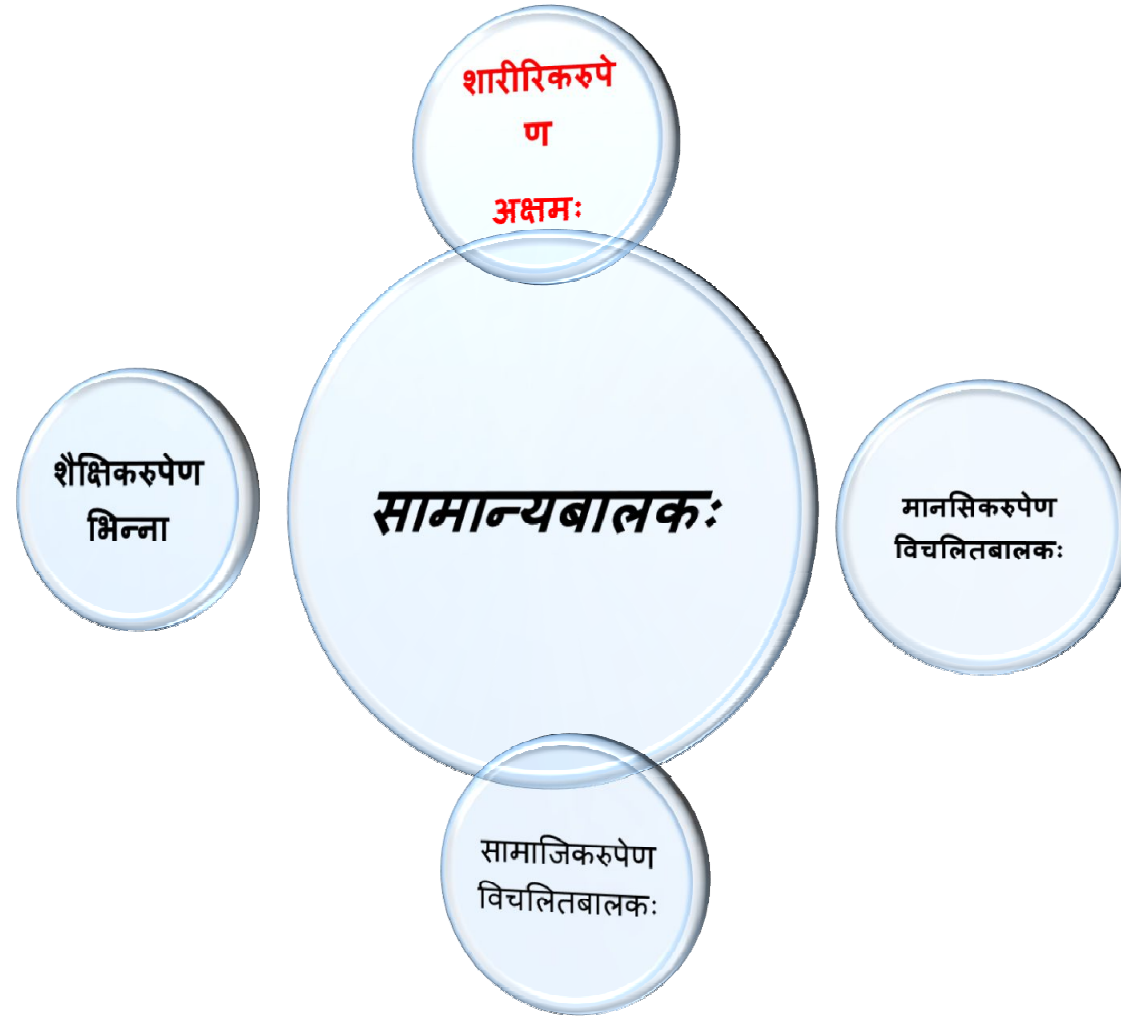
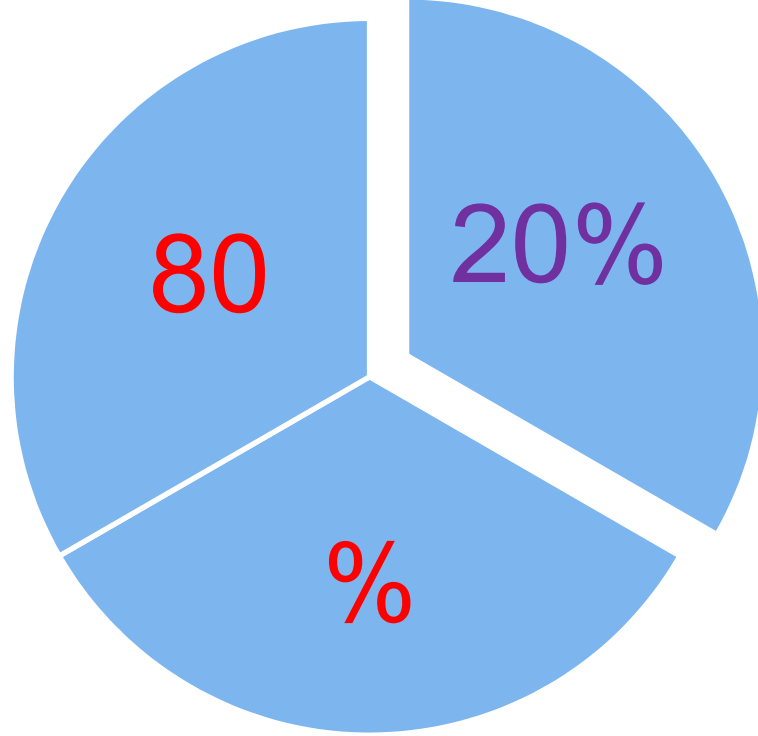

NANDADULAL MANDAL
ASSISTANT PROFESSOR
DEPERTMENT OF EDUCATION
Contact No- 8617528423/9533608266
nandadulalmandal38@gmail.com
5th Paper Inclusive Educaation
1st Unit.1.2

समावेशात्मकशिक्षा

बुद्धिलब्ध्यानुसारेण सामान्यविशिष्टयोः
प्रतिशतम्

बुद्धिलब्धि:

130 तः अधिकः- प्रतिभाशाली (Genius)

(121-130) प्रखरबुद्धयः (Superior)

(111-120) तीव्रबुद्धिः (Above Average)

सामान्यबुद्धिः (90-110)

अधस्तनभेदाः

Dull Feeble Mind	• मन्दबुद्धिः 80-89% • क्षीणबुद्धिः 70-79%
Morons	• निश्चितक्षीणबुद्धिः 70-69% • अल्पबुद्धिः 50-69
Imbecile	• मूर्खबुद्धिः 25-49 • महामूर्खः 25

शारीरिकरूपेण अक्षमः

1.संवेगिकरूपेण विशिष्टः

2.गामकरूपेण विकलाङ्गः

बहुविधविकलाङ्गः

सामाजिकरूपेण

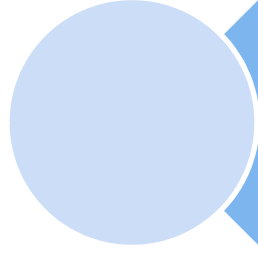
- सांवेगिकरूपेण समस्याग्रस्तबालकः
- असमायोजितबालकः

विचलितबालक

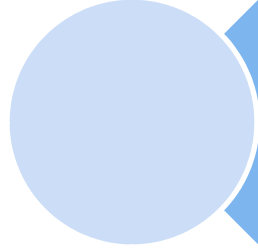
- समस्यात्मकबालकः
- बालः अपराधिः

- मातृपित्रिभ्यां तिरस्कृतः बालकः
- वंचितबालकः

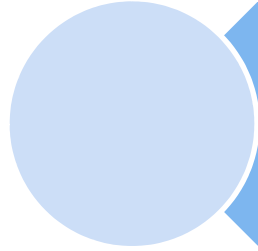
मानसिकरूपेण विचलितबालकः

प्रतिभाशाली बालकः

सर्जनात्मकबालकः

मन्दबुद्धियुक्तबालकः

शैक्षिकरूपेण भिन्ना

शैक्षिकरूपेण
समर्थाः

निदिष्टविषयेषु
अक्षमः

शैक्षिकरूपेण
पश्चवर्ती

सम्प्रेषणबाधितः
बालकः

“अन्धे अप्यनेडमूकः स्यात् टङ्कौ दर्पा अश्वदारणौ।
अवाचि मूको अथ मनोजबसः पितृसंनिभः।
जडो अज्ञ एवमकस्तु वक्तुं श्रोतुंम्
अशिक्षिते।”